

אבות

עבודתם ◊ השפעתם לדורות ◊ ענינם

◊ עבודתם ◊

בזרה פְּרַשְׁת לך לך (ח"א פא:) 'וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב לְבֹא מִצְרַיִם, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר כַּאֲשֶׁר קָרַב מִבְּעֵי־אֵלָהּ, אֲלָא פְּדֻכְתִּיב (שמות יד, י) * 'וּפְרַעַה הִקְרִיב' לְיִשְׂרָאֵל בְּתִיּוּבְתָא, אוֹף הָכִי 'הִקְרִיב' דְּאִקְרִיב גְּרַמָּה לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדָקָא יְאוּת, 'לְבֹא מִצְרַיִם' לְאִשְׁגָחָא בְּאִינוֹן דְּרַגִּין, וְלֹא־תִרְחַקָא מְנַהוֹן מִעוּבְדֵי מִצְרַיִם וְכוּ'. 'אֲמַרִי אַחְתִּי אַתָּ' כְּמָה דְּאִתָּא אָמַר (משלי ז, ד) 'אָמַר לְחֻכְמָה אַחְתִּי'. וְלִהְבִּין זֶה, נִרְאָה לֹמַר דְּקָשָׁה, דְּאִם נִתְרָא לְמָה יֵרַד לְמִצְרַיִם בְּלֹא רְשׁוּת כְּמִבְּאָר שָׁם:²

ואומר שהוא עקר שרש הדבר לעבודת ה', וְסוּדוֹ יְדוּעַ כִּי הוּא דְעִיל וְנִפְיָק, כִּי אָדָם מַצֵּד כְּלָלוֹתוֹ מְטוֹב וְרַע אִי אֶפְשָׁר שְׂיִהְיֶה תְּמִיד בְּמִדְרַגָּה אַחַת

האדם נכלל
מטוב ורע ולכן
פעמים שיש לו
ירידה

אֶפְלוּ הִקְדוּשִׁים בְּאַרְץ כִּי לַפְעָמִים עוֹלָה וְלַפְעָמִים יוֹרֵד, גַּם מַצֵּד שֶׁנִּקְרָא עוֹלָם קָטָן, וְכִמּוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה יֵשׁ קְטַנוֹת וְגִדְלוֹת כַּנּוֹדְעֵי כֶּף בְּאָדָם צָרִיף שְׂיִהְיֶה בּוֹ מִדְרַגּוֹת אֵלוֹ. וְהַחֲכָם אֲשֶׁר עֵינָיו בְּרָאשׁוֹ קָדָם שְׂיִרַד מִצְרַיִם, וְהוּא יְרִידָה מִמִּדְרַגְתּוֹ שְׂהִיָּה בְּהַ תַּחְלָה, צָרִיף לְקַשֵּׁר אֶת עֲצָמוֹ תַּחְלָה בְּדַבְּקוֹת ה' יְתַבְּרַף, שְׁגָם אִם יֵרַד מְטָה לְטַעַם הַנִּל, אוֹ לְהַעֲלוֹת גַּם מִדְרַגּוֹת הַתַּחְתּוֹנִים אֲשֶׁר יֵרַד לָהֶם כְּדִי לְהַעֲלוֹתָן הַנְּצוּצִין, אוֹ לְהַעֲלוֹת בְּנֵי אָדָם וּבְנֵי אִישׁ שֶׁהֵם בְּמִדְרַגָּה תַּחְתּוֹנָה, כַּאֲשֶׁר זְכַרְתִּי בְּמִשַׁל הַשֵּׁר הַיּוֹרֵד לְהַעֲלוֹת בֶּן מֶלֶךְ שֶׁנַּעֲשֶׂה הַדְּיוּט וְכוּ', אִם יִקְשֹׁר אֶת עֲצָמוֹ תַּחְלָה בְּדַבְּקָה וְחֻשְׁיָקָה וְחֻפְיָצָה בּוֹ יְתַבְּרַף אֲזִי לֹא תִפְרַד בֵּין הַדַּבְּקוֹת גַּם אִם יֵרַד לְשֵׁם שְׂיִזְכָּה לְחֹזֵר וְלַעֲלוֹת, וְכִמּוֹ

קודם הירידה
צריך להתקשר
בדבקות כדי
שיזכה לעלות
בהירידה וזה
סוד 'עיל
ונפיק'

◆ ציונים ומקורות ◆

תולדות יעקב יוסף פר' ואתחנן: 'וששמעתי משל ממורי למלך ששלח בנו ידידו למרחקים כדי שיהיה לו אח"כ יותר תענוג, וברבות הימים נשכח מבן המלך כל תענוגי המלך ושלח אחריו ולא רצה לחזור לאביו, וכל מה ששלח המלך יותר שרים חשובים אחריו לא הועילו כלום. עד שהיה שר אחד חכם שכסות ולשון שינה כדמות הבן ההוא, ונתקרב אליו במדרגתו והשיבו אל אביו, ודפח"ח'.

א. 'ופרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נוסע אחריהם וייראו מאוד ויצעקו בני ישראל אל ה'. ב. 'תא חזי כיון דנחת אברהם למצרים בלא רשו אשתעבידו בנוי במצרים ארבע מאה שנים וכו', ואצטער כל ההוא ליליא בגינה דשרה'. ג. עיין תיקו"ז קל: 'ואברין דבר נש כולהו אינון מסודרין על סדרי בראשית, ובגין דא אתקרי בר נש עולם קטן'. ד. עיין עץ חיים שער מוחין דקטנות פ"ג. ה. עיין

שְׁהִיָּוֵד לְבוֹר קוֹשֶׁר אֶת עֲצָמוֹ תְּחִלָּה
 בְּחֶבֶל כְּדֵי שְׂיֵאָחֵז בּוֹ לְעֵלוֹת מִהַבּוֹר, כִּי
 שָׂרֵשׁ יִשְׂרָאֵל הֵם יַעֲקֹב חֶבֶל נִחְלָתוֹ לְאַחֵז
 בּוֹ בְּחֶבֶל זֶה הִקְשׁוֹר בּוֹ יִתְבָּרֵךְ וְלְעֵלוֹת
 בּוֹ, וְזֶהוּ סוּד דְּעֵיִל וְנִפְיָק:

אברהם התבונן
 שלא ישאר
 במדרגת
 מצרים לכן
 התקרב
 להקב"ה כראוי
 ונתדבק
 ביראתו

וְזֶהוּ כְּוִנַּת אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם,
 וְזֶהוּ שְׂאֵמֶר "כִּפְאֶשֶׁר הִקְרִיב לְבוֹא
 מִצְרַיִמָּה' לְאַשְׁגָּחָא בְּאֵינֹן דְּרַגִּין' וְשָׂלָא
 יִשְׂרָאֵל שְׂמָה חֶס וְשְׁלוֹם, רַק שְׂיִזְכֶּה לְעֵלוֹת
 מְשֵׁם, וְלִהְתְּרַחֵק מֵעֲבָדֵי מִצְרַיִם, רְצָה
 לוֹמַר לְבָרֵךְ הַטּוֹב מִן הָרַע, לְכִי הִקְרִיב
 אֶת עֲצָמוֹ לְהִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּדָקָא יְאוּת,
 וְשׁוֹב לֹא יַעֲלֶה מוֹרָא עַל רַאשׁוֹ, כִּי גַם
 שְׂיִרַד מִצְרַיִמָּה יִהְיֶה דְבוּק בְּיִרְאָתוֹ יִתְבָּרֵךְ

שְׁהוּא רְאִישִׁית חֲכָמָה יִרְאָת ה' (תהלים
 קיא, י), וְזֶהוּ שְׂאֵמֶר 'אֲמַרִי נָא אֲחֹתִי אָתָּה'
 כְּמוֹ 'אֲמַר לְחֲכָמָה אֲחֹתִי אָתָּה', בְּדַבְּרִיקָה
 כְּמוֹ אַח וְאֲחוֹת כְּנֹדַע בְּזִהָר (ח"א קיב).
 דְּבִין אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ יָכוֹל לְפָרֵד עַל יְדֵי גִט,
 מֵה שְׂאִין כֵּן בְּאֵח וְאֲחוֹת, וְכִפְאֶשֶׁר זְכָרְתִּי
 בְּפִסּוּק (שה"ש ח, א) 'מִי יִתְנַךְ כְּפֶאֱח לִי'
 יַעֲזִין שְׁמִי':

(מולדות יעקב יוסף פר' נשא ד"ה ועפ"ו ינאר מנז"ח)

אִיתָא בְּתַקּוּנֵימָּה כִּי ג' אָבוֹת תִּקְנוּ חֲטָא
 אָדָם הָרֵאשׁוֹן מֵה שְׁחָטָא
 בְּעִבּוּדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרִיּוֹת וּשְׁפִיכוֹת דְּמִים,
 שְׁהוּא סוּד פְּגָם בְּג' קִוִּין, לְפִי מֵה

ג' האב
 תיקנו
 שחטא
 בעבודו
 שפיכו
 וגילוי ע

◆ **ציונים ומקורות** ◆

ביניהם, והענין עם הקודם האהבה עצמה הוא
 האהבה שבין איש לאשתו שאין נאה לזו
 האהבה להראא באמצע השוק בין הבריות, אבל
 מי שרגיל באהבה והוא האהבה שבין אח ואחות
 אין חרפה לו אפילו באמצע השוק, וכן הוא
 באהבה להשי"ת, וזה פירוש הפסוק 'מי יתן
 כאח לי' פי' מדרגות האהבה שבין אח לאחותו
 או אהבת יונק משדי אמו, והנפקותא גם אם
 'אמצאך בחוץ אשקך' אתחבר עמך, וגם 'לא
 יבוזו לי' שלא יהיה חרפה'. ה. הובא בבעש"ט
 עה"ת יט. ט. עיין תיקו"ז קלט. 'נסינא דתלת
 אבהן מעידין דלא עבר אדם דאיהו ישראל על
 תלת פיקודין אילין דמני לון קוב"ה, הדא הוא
 דכתיב (בראשית ב, טז) 'ויצו ה' אלוקים על האדם,
 'ויצו' דא עבודה זרה, 'לאמר' דא גילוי עריות,
 'על האדם' דא שפיכות דמים, דנשמטא דאדם
 עאלת בגלגולא דאברהם ואם איהו עבד עבודה
 זרה כד עאל בנורא הוה אתוקד הדא הוא דכתיב
 'פסילי אלוקיהם תשרפון באש' וכו'. לא בעי
 קוב"ה לאשתדלא באברהם לשובא ליה אלא
 איהו ממש בגין דקני על שמיה, וביה אתלבן
 אדם הראשון דאיהו ישראל דלא עבר על 'ויצו'
 דאיהו עבודה זרה, לבתר אתלבש ביצחק
 ואצטריף ואמר (שם כב, יב) 'ואל תעש לו מאומה',

ו. עיין זוה"ק ח"א קיב: 'בגין כך אתדבק אברהם
 במהימנותא כד נחת למצרים וכד אזל לארעא
 דפלשתים. לבר נש דבעא לנחתא גו גובא
 עמיקא, דחיל דלא יכיל לסלקא מיגו גובא, מה
 עבד, קשר חוד קשרא דחבל לעילא מן גובא,
 אמר הואיל דקשירנא קשרא דא מכאן ולהלאה
 אעול תמן. כך אברהם, בשעתא דבעא לנחתא
 למצרים, עד לא ייחות תמן קשר קשרא
 דמהימנותא בקדמיתא לאתתקפא ביה, ולבתר
 נחת'. ז. עיין תולדות יעקב יוסף פר' ראה ד"ה
 מצוה פתוח תפתח. כתונת פסים פר' בהעלותך
 ד"ה בפסוק ויאמר משה. וע"ע כתבי קודש
 (ווארשא תרמ"ד) דף יז. 'שפי' הבע"ש ז"ל על פסוק
 'מי יתן כאח לי יונק שדי אמי וגם אמצאך בחוץ
 אשקך גם לא יבוזו לי, שיש ב' מיני אהבות, יש
 אהבה בין איש לאשתו, הנה הוא אהבה בהסתר
 כי אין דרך ארץ לאיש שינשק את אשתו בשוק
 בפני כל, רק אהבה בהסתר בצנעא, ויש אהבה
 בין אח לאחותו או בין אם לבן, הנה הוא אהבה
 בגלוי שאפילו האח ינשק לאחותו בפני כל אין
 חרפה, והטעם כי התחלת האהבה שבין איש
 לאשתו הוא בסוד כמו כן כל אהבה בסתר, אבל
 התחלת האהבה שבין אח לאחותו היא
 בהתגלות כי האב יודע מזה האחדות שיש